

УДК 346.16: 346.7 (510)

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.7.70>**Володимир Король,**

докт. юрид. наук, старший науковий співробітник,
завідувач відділу міжнародного приватного права та порівняльного правознавства
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗАСАД У СФЕРІ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В КИТАЇ

Забезпечення стратегічних економічних інтересів України потребує удосконалення державної інвестиційної політики, насамперед щодо залучення прямих іноземних інвестицій, та правового інструментарію її реалізації. У такому контексті у порівняльній площині заслуговує на увагу модернізація та законодавче забезпечення такої політики іншими потенційними реципієнтами іноземних інвестиційних ресурсів не лише на європейському континенті, а й у трансрегіональному просторі, серед яких одним із найбільш потужних є Китай, інвестиційно-інноваційне, податкове, зовнішньоекономічне законодавство якого належить до сфери наукових інтересів автора протягом майже 20 років.

Вихідною реперною точкою у часі у межах цієї статті обрано січень 2020 року. Такий концептуально-темпоральний підхід зумовлений декількома асиметричними, але важливими подіями. Однією з таких подій стала промова Президента України на Всесвітньому економічному форумі у Давосі, що містить низку ініціатив, спрямованих на підвищення рівня зацікавленості іноземних інвесторів, серед яких: п'ятирічні податкові канікули з податку на прибуток для інвесторів, які візьмуть участь у приватизації державних підприємств, програма «Інвестиційна няня» для великих інвесторів, міжнародний арбітраж для іноземних інвесторів.

Інша подія, що носить суто нормативно-правовий характер, полягає у тому, що з 1 січня 2020 р. набрав чинності новий Закон Китаю «Про іноземне інвестування» та підзаконний акт Державної Ради КНР про його імплементацію. Фокусуючи увагу на новелах цього Закону, розкрито сутність загальних положень щодо, зокрема, запровадження національного режиму для іноземних інвестицій, наданого іноземним інвесторам права брати участь у публічних закупівлях на засадах чесної конкуренції з китайськими суб'єктами економічної діяльності, заборону на застосування адміністративно-правових заходів, спрямованих на «добровільно-примусовий» трансфер технологій, запровадження відповідальності за порушення заборонних норм щодо такого трансферу, а також прав інтелектуальної власності іноземних інвесторів та підприємств з іноземними інвестиціями.

Проаналізовано особливості створення хронологічно перших спільних підприємств китайсько-іноземного капіталу, а також спільних контрактних китайсько-іноземних підприємств і підприємств повного іноземного капіталу в певних організаційно-правових формах. Ключові аспекти їхнього правового статусу протягом більше 30 років регулювались трьома спеціальними законами та релевантними підзаконними актами, зміст норм яких породжував численні колізії з нормами Закону КНР «Про компанії», основні з яких наведено у статті. Попри те, що зазначені спеціальні закони щодо усіх видів підприємств з іноземними інвестиціями втратили чинність з 1 січня 2020 року, результати проведеного аналізу зберігають актуальність на нинішньому етапі, а також зберігатимуть її у наступні 5 років як у науковій порівняльно-правовій, так і прикладній площині, беручи до уваги закріплене у новому Законі КНР так зване «дідусеве застереження».

Для формування цілісного уявлення про сучасні пріоритети та особливості інвестиційної політики Китаю, суттєву увагу приділено підзаконним нормативним актам, якими запроваджено два «Негативні переліки», які розповсюджують дію на територію всієї держави або пілотних зон вільної торгівлі, що містять сфери, до яких іноземне інвестування забороняється або обмежується. У свою чергу, розкрито ключові положення окремого каталогу щодо галузей та менш розвинених регіонів, в яких іноземне інвестування стимулюється через запровадження системи преференційних заходів.

Ключові слова: законодавчі новели, підприємства з іноземними інвестиціями, національний режим, преференційний режим, Негативний перелік.

Постановка проблеми. Належне забезпечення національних стратегічних інтересів України та її економічної безпеки зумовлює

потребу здійснення повної ревізії й модернізації інвестиційної політики та нормативно-правового інструментарію її реалізації.

Для громадян України життєво важливим є зміна державою точки опертя з обтяжливих за умовами та безвихідних за перспективами кредитів міжнародних фінансових інститутів на створення більш сприятливих і прогнозованих умов для залучення прямих іноземних інвестицій. Це твердження можна вже вважати аксіомою, що не потребує додаткового обґрунтування ні у концептуальній, ні прикладній площинах та зберігає актуальність проблеми у загальному вигляді вже не один рік.

У контексті загальновідомих крилатих слів видатного давньогрецького математика та інженера Архімеда Сіракузького: «Дайте мені точку опертя і я зрушу (переверну) Землю», можна припустити, якщо Українська держава не змінить хибну точку опертя, вона своїми діями високо імовірно переверне, у сенсі – «зрушить у прірву», долю як нинішнього, так і майбутніх поколінь громадян України.

Наскільки деградує Українська держава спроможна сформувати привабливий економіко-правовий режим іноземного інвестування в умовах конкурентної боротьби за інвестиційні ресурси з іншими державами – питання якщо не риторичне, то складне, але не безнадійне. У межах системного комплексного підходу важливим є здійснення постійного моніторингу та порівняльного аналізу реалізації інвестиційної політики іншими потенційними реципієнтами прямих іноземних інвестицій, у тому числі, у просторі – у трансрегіональному вимірі.

У часі вихідним моментом дослідження варто обрати січень 2020 року, на який припало дві різноформатні, але достатньо важливі події, у межах яких ключового значення набуває прикметник «новий». Так, виступаючи з промовою на Всесвітньому економічному форумі у Давосі 22 січня 2020 р. Президент України підкреслив, що для успіху в Україні немає основного ресурсу – «достатнього інвестування», та його «мета, – щоби у підручниках, поряд із кейсами (економічного дива) Японії, Південної Кореї, Сінгапуру, з'явилась Україна» [1]. У даному контексті він наголосив на нових ініціативах щодо: податкових канікул зі сплати податку на прибуток для інвесторів, які візьмуть участь у приватизації декількох сотень державних підприємств, програми Investment Nanny («Інвестиційна няня»), створення міжнародного арбітражу для інвесторів для гарантованого захисту права власності [2].

Розвиваючи регіональний вектор Великої Східної Азії промови Президента України, зазначимо, що у іншій ключовій державі цього регіону – Китаї з 1 січня 2020 року

набрав чинності новий Закон КНР «Про іноземне інвестування» (надалі – новий інвестиційний Закон Китаю) [3] та підзаконний акт Державної Ради (Уряду) КНР щодо особливостей імплементації норм, закріплених у цьому законі [4], що містять цілу низку новел.

Наведене зумовлює **мету статті**, яка полягає у розкритті сучасних загальних засад і особливостей інвестиційної політики Китаю і законодавчого регулювання відносин щодо створення усіх видів підприємств з іноземними інвестиціями та загальнодержавних і спеціально-територіальних аспектів іноземного інвестування до чітко визначених сфер (галузей) економіки. Для досягнення сформульованої мети необхідним є звернення, насамперед, до першоджерел – актів інвестиційного законодавства КНР (як нового, так і попередніх Законів КНР, цілої низки релевантних підзаконних актів), а також до сучасних інформаційних і аналітичних матеріалів китайських фахівців у інвестиційно-правовій сфері та результатів майже 20 річних власних наукових досліджень автора (починаючи з підготовки кандидатської дисертації [5]) законодавства Китаю у різних сферах, у тому числі, інвестиційній, інноваційно-технологічній, оподаткування, зовнішньоекономічній.

Виклад основного матеріалу. Аналіз змісту правових норм, закріплених у Законі КНР «Про іноземне інвестування», свідчить, що має місце як збереження певних установлених дієвих підходів, так і запровадження низки новел, які, значною мірою, можна вважати революційними для інвестиційної політики Китаю та його інвестиційного законодавства. Так, на нинішньому етапі підприємствам з іноземними інвестиціями вперше надано право брати участь у публічних (державних) закупівлях на умовах чесної конкуренції з китайськими підприємствами та компаніями, а також здійснювати залучення фінансових ресурсів через публічне розміщення акцій, корпоративних облигацій, інших цінних паперів, вільного виведення за кордон внесків до капіталу, прибутків, доходів від капіталу та відчуження активів, роялті, правомірно одержаного відшкодування шкоди тощо.

У внутрішньому та зовнішньому інформаційному просторі достатньо широке розповсюдження має твердження, що Україна перебуває під зовнішнім управлінням США та ЄС. Не заглиблюючись у межах статті у цей дискурс, перенесемо фокус уваги на Китай, який навряд чи можна звинуватити

у відсутності реальної міжнародно-правової суб'єктності. Водночас, йому також не вдається повністю «захватись» за Великою Китайською Стіною та забезпечити себе від зовнішнього впливу США, у тому числі, в інвестиційно-правовій сфері, яка органічно пов'язана з інноваційно-технологічною сферою.

Як наголошують китайські фахівці, запровадження низки ключових змін у новому інвестиційному Законі Китаю, зокрема щодо захисту прав інтелектуальної власності, зумовлено змістом переговорів щодо укладення торговельної угоди між КНР та США [6]. Дійсно, 15 січня 2020 року була підписана, а 14 лютого 2020 набрала чинність Торговельно-економічна угода між Урядом США та Урядом КНР [7]. При цьому звертає увагу, що, попри пріоритетність інтересів Китаю у забезпеченні доступу до американського ринку товарів, послуг, насамперед, фінансових, перші розділи цієї міждержавної угоди присвячені питанням які для США у відносинах з Китаєм вже тривалий період носять проблемний характер, а саме охорона і захист прав інтелектуальної власності (Розділ I) та трансфер технологій (Розділ II).

Припинення кількарічної торговельної війни між США та Китаєм відповідає економічним інтересам обох держав та їхніх суб'єктів транскордонної економічної діяльності, для чого Китай бере на себе певні міжнародно-договірні зобов'язання та здійснює удосконалення актів національного законодавства, у тому числі, інвестиційного. Цю тезу можна підтвердити шляхом звернення до низки норм, закріплених у Законі КНР «Про іноземне інвестування». Так, зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 22 держава захищає права інтелектуальної власності іноземних інвесторів та підприємств з іноземними інвестиціями, законні права та інтереси власників таких прав, а особи, які їх порушили, підлягають притягненню до юридичної відповідальності.

Китай завжди приділяв суттєву увагу питанням доступу до високих та нових технологій у процесі здійснення іноземного інвестування через їх трансфер, запроваджуючи як стимулюючі заходи, (наприклад, податкові пільги з податку на прибуток для венчурних компаній), так і публічно-правові обмежуючі «добровільно-примусові» заходи (як обов'язкові умови доступу до певних сфер китайської економіки). У такому контексті доцільно звернути увагу на законодавчо закріплену вимогу ч. 2 ст. 22, якою передбачено заборону щодо запровадження будь-яких адміністративних впливів на трансфер технологій. При цьому акценти

зміщено з публічно-правових на приватноправові засади, оскільки держава тепер стимулює технологічне співробітництво на засадах вільного волевиявлення та правил ведення ділових операцій, а умови такого співробітництва матимуть визначатись усіма інвесторами у ході переговорів з дотриманням принципу рівності.

Щодо ще одного чутливого аспекту – збереження комерційної таємниці посадовими особами компетентних органів, яка стала їм відомою під час виконання службових обов'язків, у новому інвестиційному Законі не тільки наголошено на необхідності неухильного збереження такої таємниці іноземних інвесторів та підприємств з іноземними інвестиціями, а й, відповідно до ст. 39, передбачено притягнення винних у її розголошенні осіб до відповідальності, у тому числі, кримінальної.

Наведене дозволяє зробити узагальнення, що, з одного боку, модернізація інвестиційного законодавства Китаю, певною мірою, детермінована зовнішніми чинниками, з іншого – навряд чи Китай, як реальний суб'єкт глобальних гео економічних процесів, готовий на запровадження під зовнішнім тиском правових механізмів, які можуть зашкодити його життєво важливим економічним інтересам.

З набранням чинності Закону КНР «Про іноземне інвестування» одночасно втратили чинність одразу три закони КНР, які регулювали відносини щодо створення і функціонування підприємств з іноземними інвестиціями у родовому значенні. Ключові аспекти їхнього правового статусу були детально розкриті автором у згаданій вище кандидатській дисертації та низці доступних для ознайомлення наукових статей, які у порівняльно-правовій українсько-китайській площині зберігали теоретичну значущість і практичну цінність протягом багатьох років та зберігатимуть її у подальшому, як мінімум, протягом законодавчо передбаченого п'ятирічного перехідного періоду, про що мова буде йти нижче.

Існування декількох окремих законів щодо підприємств з іноземними інвестиціями, які було прийнято у кінці 70-х – протягом 80-х років минулого століття, було виправданим з огляду на пріоритетні цілі державної економічної, інвестиційної, інноваційної політики та відносно невисокий рівень розвитку законодавства Китаю на відповідному історичному етапі.

Відповідно до ст. 4 Закону КНР «Про спільні підприємства китайсько-іноземного капіталу», прийнятого у далекому 1979 р. [8] та спеціального підзаконного акту його

імплементатії [9], такі спільні підприємства в обов'язковому порядку повинні були набувати правовий статус юридичної особи та могли бути створені виключно у організаційно-правовій формі компанії з обмеженою відповідальністю. При цьому реалізація комплексу корпоративних прав підлягала здійсненню виключно на засадах пропорційності відповідно до розмірів часток китайських та іноземних засновників (учасників).

Імперативність наведених аспектів характеризує як спільні підходи, так і принципові відмінності законодавчих вимог, які визначають правовий статус другого виду спільних підприємств, а саме – контрактних китайсько-іноземних. Дійсно, виходячи зі змісту ст. 2 Закону КНР «Про спільні контрактні китайсько-іноземні підприємства» 1988 р. [10] та норм підзаконного акту – Положення Державної Ради і Міністерства зовнішньої торгівлі та економічного співробітництва КНР «Детальні правила застосування Закону КНР «Про спільні контрактні китайсько-іноземні підприємства» 1995 р. [11], такі СП:

по-перше, могли бути створені як юридичні особи, так і без набуття такого статусу, що відкривало опцію започаткування і здійснення спільної діяльності на підставі договору, подібного у законодавстві України до цивільно-правового договору простого товариства;

по-друге, китайським та іноземним інвесторам було надано право відійти від принципу пропорційності з прив'язкою до розміру частки у капіталі та самостійно врегульовувати весь комплекс взаємовідносин щодо управління, розподілу прибутків і збитків, майна при ліквідації тощо.

Спільність законодавчих підходів щодо двох видів СП проявляється, насамперед, у тому, що контрактне спільне підприємство зі статусом юридичної особи також повинно було створюватись у організаційно-правовій формі компанії з обмеженою відповідальністю, що передбачено у ст. 14 зазначених вище Детальних правил, а також п. 1 їх Роз'яснень Міністерства зовнішньої торгівлі та економічного співробітництва КНР.

Загальні засади і особливості створення третього та останнього виду підприємств з іноземними інвестиціями визначались Законом КНР «Про підприємства повного іноземного капіталу» 1986 р. [12] та відповідним підзаконним актом [13]. Головна відмінність підприємств повного іноземного капіталу від двох видів спільних підприємств в частині організаційно-правових форм полягала у тому, що вони могли бути створені як у формі компанії з обмеженою

відповідальністю, так і акціонерної компанії, де щодо суб'єктів у останній формі підлягало застосуванню Положення Міністерства зовнішньої торгівлі та економічного співробітництва КНР «Щодо окремих питань створення акціонерних компаній з іноземними інвестиціями» [14].

У контексті сформульованої мети статті важливо звернутись до Закону КНР «Про компанії» (Company Law of the People's Republic of China) [15], який було прийнято у 1993 році (останні зміни було внесено у 2018 р.) та нормами якого врегульовано весь комплекс відносин щодо двох видів компаній – компаній з обмеженою відповідальністю (КОВ) та акціонерних компаній (АК). Поряд із цим варто звернути увагу на специфічний аспект корпоративно-правового характеру – у законодавстві Китаю не передбачено створення компаній, аналогічних вітчизняним товариствам – командитним та з додатковою відповідальністю, водночас партнерське підприємство (Partnership Enterprise) можна вважати певним аналогом повного товариства.

Серед підприємств з іноземними інвестиціями синергію регулятивного впливу Закону КНР «Про іноземне інвестування» та Закону КНР «Про компанії» найбільшою мірою зазнають саме спільні підприємства, спеціальні закони щодо яких містять низку розбіжностей, на які звертають увагу китайські фахівці у порівняльній площині. Так, зокрема:

– вищим органом управління у СП законодавчо було визначено раду директорів, у той час як Законом КНР «Про компанії» – загальні збори учасників;

– призначення кількості директорів у СП повинно було здійснюватися виключно пропорційно частці у капіталі, Законом КНР «Про компанії» передбачено визначення цього аспекту на розсуд засновників (учасників) письмово у статуті компанії;

– кворум у СП законодавчо визначався на рівні не менше 2/3 від кількості директорів, нині це також може бути врегульовано на розсуд засновників (учасників) у статуті компанії;

– прийняття рішень щодо внесення змін до статуту, збільшення або зменшення зареєстрованого капіталу, злиття, поділу та припинення вимагало одностайного схвалення усіх присутніх директорів, у свою чергу, Закон КНР «Про компанії» містить іншу норму, якою передбачено достатність наявності згоди двох третин учасників, які мають право голосу;

– для набуття права на одержання преференційного (пільгового) режиму для СП

протягом тривалого періоду законодавчо вимагалось внесення іноземним інвестором активів у розмірі, який становитиме не менше 25% зареєстрованого капіталу, що нині втратило актуальність, оскільки такі вимоги у Законі КНР «Про іноземне інвестування» відсутні [16].

Можна звернути увагу на ще декілька важливих аспектів, які різним чином регулювались до 1 січня 2020 р. та регулюються після, зокрема, щодо відчуження часток, нарахування дивідендів, водночас, доцільно висловити синтезоване твердження щодо суб'єктно-правової складової цієї статті та перейти до розгляду наступної органічно пов'язаної складової інвестиційної політики Китаю, а саме галузево-територіальної. Спираючись на результати порівняльно-правового дослідження, які було раніше одержано автором щодо кількісних вимог до складу засновників і акціонерів, відповідно, КОВ і АТ, їхніх засновницьких документів, розмірів і порядку формування зареєстрованого і сплаченого (статутного) капіталу, особливостей правового статусу так званого юридичного представника компанії, структури і повноважень органів, та оперуючи останніми редакціями релевантних законів і підзаконних актів Китаю, а також порівняльних оцінок китайських фахівців, можна аргументовано стверджувати таке.

Співіснування загальних засад корпоративного законодавства та специфічних положень спеціальних законів щодо підприємств з іноземними інвестиціями себе функціонально вичерпало. Виходячи з цього, слушно варто визнати позицію китайських фахівців, які з патріотичних міркувань не приховують системні недоліки законодавства Китаю та підкреслюють, що «протягом багатьох років невідповідності та колізії між існуючими законами щодо підприємств з іноземними інвестиціями та Законом КНР «Про компанії» спричиняло плутанину та породжувало правові та практичні проблеми як для іноземних інвесторів, так і державних регуляторів» [17]. У цьому контексті одним із ключових аспектів, який відображає значущість Закону КНР «Про іноземне інвестування», вважається те, що органи державної влади прийняли акт інвестиційного законодавства (який по-різному визначається фахівцями – «єдиний» (single unified), «кодифікований» (codified)), положення якого не суперечать положенням існуючих законів та підзаконних актів корпоративного законодавства [там само].

Станом на кінець 2019 – початок 2020 року (до початку «епідемії» COVID – 19) у Китаї функціонує біля мільйону під-

приємств з іноземними інвестиціями – обох видів спільних підприємств та підприємств повного іноземного капіталу. У зв'язку з втратою чинності трьох спеціальних законів та підзаконних актів їх застосування доцільно зазначити, що у ч. 2 ст. 42 Закону КНР «Про іноземне інвестування» запроваджено характерне для законодавства Китаю «дідусеве застереження». Дійсно, іноземним та китайським інвесторам надано право зберігати організаційно-правові форми та узгоджені раніше аспекти реалізації корпоративних прав протягом наступних 5 років. Цей аспект є одним із проявів стабілізуючо-статичної складової інвестиційної політики Китаю (але не єдиним, якщо брати до уваги, наприклад, незмінність надання низки пільг для іноземних інвесторів), що відіграє важливу роль з точки зору її передбачуваності на фоні реалізації динамічної складової – запроваджуваних змін законодавства.

Протягом тривалого періоду Китай здійснював орієнтацію іноземних суб'єктів транскордонної економічної діяльності у «галузево-інвестиційному просторі» на підзаконному рівні через прийняття та постійне оновлення Положення Державної Ради КНР «Про напрями іноземного інвестування», тобто, так званого Каталогу-керівництва для іноземних інвесторів. Розкриваючи лапідарно найбільш суттєві структурні та змістовні аспекти цього Каталогу в одній із перших редакцій [18], варто зазначити таке.

У цілому в Каталозі визначались сфери (галузі, сектори) економіки та види товарів (послуг), які було систематизовано у три групи, щодо яких іноземне інвестування стимулювалось, або навпаки, заборонялось чи обмежувалось. Стимулювання іноземного інвестування здійснювалось через нормативне запровадження преференційного правового режиму шляхом надання податкових, митних та інших пільг. Такі пільги цілеспрямовано мали сприяти перерозподілу інвестиційних ресурсів для їх переважного надходження до таких важливих для Китаю сфер, як: модернізація агропромислового комплексу; розвиток інфраструктури і базових галузей (енергетика, транспорт, видобуток природних ресурсів); розвиток високотехнологій (електроніка, інформатика, біоінженерія, нові матеріали) та їх впровадження у передових сферах, зокрема, авіакосмічній; впровадження нових технологій для оптимізації традиційних галузей – легкої, текстильної промисловості, машинобудування тощо.

За суб'єктами, відповідно до ст. 2 зазначеного вище Положення (Каталогу), воно розповсюджувало дію на усі види підприємств з іноземними інвестиціями, при чому, щодо

цілої низки галузей закріплювались спеціальні застереження, які визначали співвідношення економіко-правових можливостей та бар'єрів для іноземних інвесторів через притаманні їм особливості.

Так, перше з таких застережень виражалося формулюванням «виключно для спільних підприємств», що означало заборону здійснювати інвестування підприємствам повного іноземного капіталу та надавало право доступу до певних сфер лише спільним підприємствам китайсько-іноземного капіталу та спільним контрактним китайсько-іноземним підприємствам. Конкретизуючи словосполучення «певних галузей», зазначимо, що з категорії тих, що стимулюються державою, до них у свій час було віднесено, наприклад, виробництво літаків для сільського та лісового господарства, розвідку і видобуток алюмінію та цинку, а з категорії обмежених для іноземного інвестування – розвідку і видобуток платини, рідких видів вугілля.

Друге застереження виражалося формулюванням «китайський партнер зобов'язаний мати переважну частку у капіталі», де кількісний параметр такої «переважної частки» визначався на рівні не менше 51%. За наявності у китайського партнера-співінвестора саме такої частки, державою стимулювались іноземні інвестиції у розробку і виробництво цивільних літаків, авіадвигунів, цивільних супутників, ракетноосіб та надавалось право на звернення до державних органів для одержання індивідуального дозволу на інвестування до галузей з категорії обмежених, зокрема, виробництва наркотичних речовин для медикаментів, створення медичних установ.

Нарешті, третє та останнє застереження було виражено формулюванням «китайський партнер зобов'язаний мати достатню частку в капіталі», яке передбачало такий розмір частки, що є «більшим, ніж частка будь-якого іноземного інвестора». Запровадивши таку найбільш м'яку вимогу, держава компенсаторно мінімізувала, а іноді й анулювала, можливості вкладення активів у сфери обмежені для інвестування, та фокусувала увагу на сферах з категорії стимульованих, зокрема, проектування і виробництво спеціальних та великовантажних човнів, телекомунікаційного і навігаційного обладнання для човнів.

Розкриті концептуальні підходи інвестиційної політики Китаю та нормативно-правовий інструментарій її реалізації нині модернізовано, однак, заслуговує на увагу питання, наскільки радикальними та потенційно дієвими виглядають запроваджені зміни.

Отже, перелік галузей та секторів економіки Китаю, до яких державою було заборонено або обмежено доступ іноземних інвесторів існував і раніше, водночас, на поточному етапі його регуляторне значення зросло. Це зумовлено тим, що новим інвестиційним Законом Китаю здійснено суттєву зміну системи регулювання з переходом від надання дозволу іноземним інвесторам у кожному конкретному випадку до запровадження щодо необмеженого кола осіб єдиного підходу, який ґрунтується на двох «китах», а саме на так званому «Негативному переліку» (Negative list) та національному режимі для іноземних інвестицій. Дійсно, відповідно до новели ч. 2 ст. 5 Закону КНР «Про іноземне інвестування», поза сферами, які нормативно включено до «Негативного переліку», іноземним інвестиціям надається національний режим, що передбачає застосування паритетного підходу щодо як іноземних, так і внутрішніх китайських інвестицій. При цьому, відповідно до чч. 1, 2 ст. 28 цього Закону КНР, іноземні інвестори цілком логічно імперативно не мають права здійснювати інвестування до сфер «заборонених» та повинні забезпечити суворе дотримання нормативних вимог за наявності намірів інвестувати до сфер «обмежених».

У даному контексті доцільно зазначити, що для законодавчої техніки Китаю є характерним запровадження санкцій за порушення вимог нормативно-правових актів у нормах цих же актів, що збережено й щодо сфери іноземного інвестування у випадку порушення вимог КНР «Про іноземне інвестування» та здійснення інвестування до сфер як «заборонених», так і «обмежених». Так, наприклад, у випадку ігнорування його вимог та здійснення інвестування до «заборонених» сфер, згідно зі ст. 36, компетентний державний орган має звернутись до іноземного інвестора з вимогою припинити діяльність, здійснити відчуження часток і активів протягом встановленого строку та повернутись до стану, який існував до початку інвестування, а за наявності вже одержаних незаконних вигод (прибутків) – вони підлягають конфіскації.

До 2020 року застосування терміну «Негативний перелік» здійснювалось на підзаконному рівні у межах реалізації експериментальних моделей – пілотних проектів, що є притаманним у цілому для інвестиційно-інноваційної та правової політики Китаю. Дійсно, вперше Негативний перелік було запроваджено у 2013 р. та успішно апробовано щодо здійснення іноземного інвестування у межах пілотного проекту зони вільної торгівлі Шанхаю, що створило пере-

думови для закріплення цього інструменту на рівні Закону КНР.

Беручи до уваги те, що у новому інвестиційному Законі Китаю термін «Негативний перелік» застосовано в однині, варто підкреслити, що його слід розглядати як родовий, оскільки, насправді, на підзаконному рівні запроваджено та нині застосовуються два Негативні переліки. Один із них – національний, що розповсюджує дію на території майже всього Китаю (Foreign Investment Access Special Management Measures (2019 National Negative List) [19], другий – спеціально-територіальний, який стосується нормативно визначених пілотних зон вільної торгівлі (Pilot Free Trade Zones Foreign Investment Access Special Management Measures (2019 PFTZ Negative List) [20] та діє у межах окремих провінцій, міст, муніципалітетів (зокрема, Шанхаю, Гуандун, Тяньцзінь, Фуцзянь, Ляонін).

Структурно, в частині визначення сфер діяльності – видобуток природних ресурсів, виробництво, фінансові послуги і так далі, ці два переліки є ідентичними. Водночас, основна «родзинка» такого дуалістичного підходу, яка визначає сутність їхнього співвідношення, полягає у тому, що Негативний перелік для пілотних зон вільної торгівлі щодо низки позицій містить більш м'який правовий режим для іноземних інвестицій, що має виконувати стимулюючу функцію.

Чинні нині Негативні переліки 2019 року можна вважати двоєдиним локальним проявом загального вектору інвестиційної політики Китаю, що передбачає поступове, але неухильне відкриття внутрішнього ринку та розширення сфер для доступу іноземних компаній. Конкретизувати цю тезу можна звернувшись до офіційної інформації Міністерства комерції КНР, виходячи з якої можна окреслити один із основних трендів, який характеризується скороченням позицій Національного негативного переліку, що виражається у тому, що «кількість секторів та під-секторів, які є забороненими, скоротився за останні шість років майже у п'ять разів – з 190 у 2013 р. до 40 у 2019 р.» [21].

Розкриваючи спільні та особливі підходи щодо іноземного інвестування відповідно до Національного негативного переліку та Негативного переліку для пілотних зон вільної торгівлі [22], варто зазначити таке.

Вкладення іноземних інвестиційних ресурсів є забороненим відповідно до обох Негативних переліків щодо, зокрема: розробки і виробництва обладнання для супутникового телебачення, створення інституцій, які здійснюють наукові дослідження у сфері гуманітарних та суспільних наук.

У форматі гіпотези це можна пояснити необхідністю забезпечення національної інформаційної безпеки, що заслуговує на підтримку з огляду на цілеспрямовані глобальні деструктивні інформаційно-комунікаційні впливи на масову свідомість, зміст та «сила ударів» яких корегується з урахуванням інтересів аудиторії та інформації, одержаної у межах кваліфікованих наукових досліджень (розвідок).

Реалізація права іноземних інвесторів на будівництво та експлуатацію атомних електростанцій в обох Негативних переліках нерозривно пов'язана з імперативною обмежувальною вимогою, якою передбачається, що китайські компанії повинні мати статус «контролюючого учасника (акціонера)». Беручи до увагу значну кількість позицій, які містять таку обмежувальну вимогу, доцільно конкретизувати, що слід розуміти під таким правовим статусом. Для цього необхідно звернутись до офіційного автентичного тлумачення, яке наведене у ст. 216 Закону КНР «Про компанії», де зазначено, що під «контролюючим учасником (акціонером)» слід розуміти особу, внесок якої до капіталу компанії з обмеженою відповідальністю становить 50% або більше чи якій належать акції у розмірі 50% або більше капіталу акціонерної компанії. Також цей статус може набуватись при володінні часткою або пакетом акцій у меншому розмірі, однак, за умови, якщо право голосу, яке кореспондує відповідній частці або пакету акцій, є достатнім для того, щоб здійснювати суттєвий вплив на рішення зборів учасників (акціонерів) або загальних зборів.

Зберігаючи, певною мірою, раніше запроваджені підходи, Китаєм встановлюються обмеження на розмір частки у капіталі, яку дозволено мати іноземним інвесторам. Так, у сфері фінансів у обох Негативних переліках передбачено, що частка іноземного інвестора не може бути більшою, ніж 51% у страхових компаніях, а також тих, що здійснюють операції з цінними паперами. При цьому доцільно зазначити, що Китай збільшує рівень передбачуваності своєї інвестиційної політики, оскільки чітко нормативно закріпив скасування таких обмежень на розмір частки у капіталі у 2021 році.

Створення медичних закладів дозволяється спільним підприємствам, однак, без нормативного визначення будь-яких вимог до розміру часток китайських та іноземних інвесторів. Інша ситуація має місце у виробничій сфері, де, зокрема, передбачено, що частка китайського інвестора при виробництві транспортних засобів, включаючи спеціальні та електромобілі, повинна бути не менше 50%. Поряд із цим звертає увагу, що

обмеження розміру частки іноземного інвестора при виробництві транспортних засобів комерційного призначення підлягає скасуванню вже у 2020 році, а пасажирських автомобілів – у 2022 році.

Обмежувально-правові вимоги можуть стосуватись не тільки співвідношення часток у капіталі підприємств з іноземними інвестиціями, а й складу органів управління певних закладів та громадянства їх керівників. Так, у сфері освіти – спільна діяльність щодо закладів дошкільної підготовки, вищої освіти має контролюватись китайською стороною, при цьому керівники таких закладів повинні мати китайське громадянство та проживати у Китаї. Поряд із цим, членами наглядових рад можуть бути виключно китайці, кількість яких також має становити не менше половини у виконавчих органах управління.

Запровадження більш м'якого правового режиму для іноземного інвестування у межах пілотних зон вільної торгівлі порівняно з рештою території Китаю, на якій таке інвестування забороняється або обмежується, можна проілюструвати на прикладі однієї з чутливих сфер. Раніше, відповідно до обох Негативних переліків, заборонялось здійснення іноземного інвестування до сфери вилову морепродуктів у морських та внутрішніх водах, які перебувають під юрисдикцією Китаю. У свою чергу, у Негативному переліку для пілотних зон вільної торгівлі в редакції 2019 року таку заборону скасовано, водночас, у Національному негативному переліку її збережено у повному обсязі.

У розвиток наведеного значний інтерес викликають ті сегменти китайської економіки, щодо яких відбуваються радикальні зрушення державної політики від «заборонених» або «обмежених» до «дозволенних» на загальнодержавному рівні.

Маючи значно менші запаси нафти і природного газу ніж його північний сусід, які вбачаються недостатніми для належного забезпечення національної енергетичної безпеки, іноземні інвестиції до цього сектора тривалий період відносились до категорії обмежених. Це означало, що доступ іноземних інвесторів міг здійснюватися виключно на партнерських засадах з резидентами Китаю через створення одного із двох нормативно передбачених видів спільних підприємств. Відповідно, на нинішньому етапі такі обмеження скасовано, що відкриває іноземним інвесторам самостійний доступ до розвідки та видобутку родовищ нафти і природного газу без імперативно нав'язуваних китайських «партнерів».

Чутливою сферою для Китаю завжди був також видобуток рідкоземельних мета-

лів, радіоактивних матеріалів, вольфраму, молібдену, олова, сурьми, флюориту, що зумовлювало повну заборону для іноземних інвесторів. На нинішньому етапі відсутні підстави для твердження, що Китай готовий змінити свою політику докорінно щодо цього сегменту національних економічних інтересів, водночас, про певну лібералізацію можна вести мову цілком впевнено. Дійсно, з наведеного вище переліку цінних природних ресурсів, заборону в 2019 році було знято щодо деяких позицій, внаслідок чого іноземним інвесторам надано право на здійснення діяльності на території КНР щодо видобутку молібдену, олова, сурьми та флюориту.

Ще у 2018 році до деяких соціально-значущих сфер іноземні інвестори мали право доступу не просто за участі китайських партнерів, а виключно за умови дотримання імперативної додаткової вимоги щодо наявності контролю у таких партнерів. Так, зокрема, прокладання та експлуатація трубопроводних мереж для постачання газу, тепла та води у міста з населенням більше півмільйона мешканців раніше могло здійснюватися саме за такої умови. Нині розвиток та експлуатацію комунальної інфраструктури в частині постачання двох з трьох видів ресурсів – газу і тепла іноземні інвестори можуть здійснювати поза контролем китайських партнерів, водночас, на постачання води це послаблення не розповсюджується. Можна припустити, що, попри величезне населення Китаю, яке перевищує 50 Україн, збереження незмінними заборонних норм щодо постачання води зумовлюється міркуваннями національної безпеки стосовно запобігання загроз життю та здоров'ю мешканців високо урбанізованих мегаполісів, що не дозволяє повною мірою довірити іноземцям цю діяльність поза контролем китайських співінвесторів.

Поряд з двома Негативними переліками, у 2019 р. було оприлюднено спільний підзаконний акт Національної Комісії з розвитку і реформ та Міністерства комерції КНР [23], яким запроваджено Каталог для інвесторів, у якому оптимізовано та розширено перелік сфер, в яких іноземне інвестування не просто дозволяється, а стимулюється державою (Industrial Guidance Catalogue for Encouragement of Foreign Investment (2019 Encouraged Catalogue) [24].

При цьому заходи стимулювання включають у себе, зокрема: прискорене здійснення дозвільних і реєстраційних процедур, преференційні фінансові умови використання земельних ділянок, звільнення від сплати імпортного мита щодо обладнання для власної експлуатації, пільговий режим оподатку-

вання щодо, насамперед, зниження до 15 % ставка податку на прибуток.

Територіальний компонент завжди відігравав у Китаї одну із ключових ролей у нормативно-правовому регулюванні відносин у сфері іноземного інвестування у цілому та в частині заохочення прямих іноземних інвестицій до проблемних регіонів зокрема. На нинішньому етапі такий підхід залишається незмінним та проявляється у запровадженні двох регіональних переліків з метою стимулювання іноземних інвестицій. Так, у межах зазначеного вище єдиного підзаконного акту Національної Комісії з розвитку і реформ та Міністерства комерції КНР щодо стимулюючого Каталогу для інвесторів закріплено два своєрідні підкаталоги, де, поряд із загальнодержавним (національним) переліком сфер, запроваджено спеціальний регіональний перелік, який охоплює менш розвинені регіони Китаю [25], зокрема, провінції Сичуань, Хенань, Юньнань, автономний район Внутрішня Монголія.

Аналіз тих сфер, які стимулюються у пріоритетному порядку для забезпечення публічних соціально-економічних інтересів держави та приватних комерційних інтересів іноземних інвесторів на загальнодержавному і регіональному рівнях, дає підстави для їхнього визначення, відповідно, як «прогресивні» та «компенсаторні». Так, на загальнодержавному рівні до пріоритетів віднесено, зокрема, розвиток нових та високих технологій, штучного інтелекту, що є важливим для їх впровадження Китаєм у космічній сфері, в якій США посіли свої позиції внаслідок успішного старту пілотованого корабля CrewDragon компанії І. Маска XSpace та його стикування з Міжнародною космічною станцією, що симетрично суттєво послабило позиції РФ. У свою чергу, економічна, інфраструктурна відсталість центральних, західних та північно-східних регіонів Китаю зумовлює необхідність реалізації державою інвестиційної політики, спрямованої на створення більш вигідних умов для спрямування інвестиційних ресурсів до цих регіонів, в яких фокус уваги припадає на традиційні працевіткі галузі промисловості (легку, текстильну), виробництво продукції певного технологічного рівня, що характеризує не останній технологічний уклад (ноутбуків), будівництво об'єктів підтримуючої інфраструктури.

Висновки

Викладене вище дає підстави для основних висновків, сутність яких полягає у тому, що у Китаю є стратегічні цілі інвестиційної політики, системний підхід її реаліза-

ції у цілому та розуміння економіко-правового інструментарію їх досягнення зокрема. Така політика виважено поєднує динамічні та статичні компоненти, з одного боку, законодавчі новели з метою розширення сфер доступу для іноземних інвестицій, які мають працювати, насамперед, в інтересах Китаю, з іншого боку – передбачуваність для іноземних інвесторів через законодавче запровадження перехідного адаптаційного періоду для усіх підприємств з іноземними інвестиціями.

Результати дослідження не підлягають спрощеній інтерпретації щодо необхідності запозичення та імплементації Україною китайської моделі, мова йде про екстраполяцію у порівняльній площині сучасних трендів, які свідчать, що в Україні вичерпано час на безрезультатні дискусії та обговорення квазіпроектів «Нових Васюків», а настав час «бити в інвестиційно-індустріальний набат». Якщо одним із пріоритетів Китаю є промислова політика, що зумовлює створення економічних та правових умов для спрямування більше 75% прямих іноземних інвестицій до виробничого сектору, то, на горизонті України вимальовуються сумні перспективи подальшої деіндустріалізації раніше потужної нашої держави у сферах авіа-, корабле- машинобудування, космічної техніки (ракет-носії, ракетні двигуни, космічні апарати), виробництва нових і надтвердих матеріалів (штучних алмазів) та багатьох інших високотехнологічних сферах. Неминучим наслідком подальшої деградації стане її остаточне перетворення на країну – експортера сировинних та трудових ресурсів, якій ззовні рекомендується рухатись у протилежному напрямі з основним вектором цивілізаційного розвитку – замість постіндустріального до доіндустріального (аграрного) суспільства.

У прогностичній площині можна сформулювати низку альтернативних сценарних моделей, які, водночас, об'єднуюватимуться спільним знаменником, а саме – за відсутності цілісної інвестиційної стратегії держави (та не тільки інвестиційної), високою є імовірність того, що здійснення лише ініційованих фрагментарних, тактичних кроків не сприятиме модернізації інвестиційної політики України та законодавчого інструментарію її реалізації. Це зумовлюватиме закономірний негативний наслідок щодо незначних успіхів України у сфері залучення прямих іноземних інвестицій у конкурентній боротьбі за такі ресурси з іншими державами, які репрезентують на лише європейський, а й азійський континенти.

Забезпечення економічних інтересів України потребує не тільки створення спри-

ятливих умов для залучення зовнішніх інвестиційних ресурсів, а для збереження внутрішніх фінансових ресурсів, зокрема, у формі податків суб'єктів господарської діяльності, які не сплачуються до державного бюджету, а виводяться з-під оподаткування через застосування різноманітних транскордонних схем, що вимагає удосконалення анти-офшорного законодавства. Виходячи з того, що одна із таких схем передбачає створення резидентами КНР або України контрольованих іноземних компаній у більш сприятливих податкових юрисдикціях, варто зазначити, що система норм відповідного інституту (Controlled Foreign Companies) одержала законодавче закріплення у Китаї у ході податкової реформи більше десяти років тому. У свою чергу, аналогічну прогалину в податковому законодавстві України усунуто лише у поточному році, внаслідок чого перспективним вектором подальших наукових досліджень є дослідження у порівняльно-правовій площині новел Податкового кодексу України, які набрали чинності у травні 2020 року.

Список використаних джерел:

1. А чи не летить цей світ у прірву? Виступ Президента України Володимира Зеленського на форумі в Давосі – повний текст, відео. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/forum-v-davosi-povniy-vistup-volodimira-zelenskogo-povniy-tekst-video-novini-ukrajini-50065627.html> (дата звернення: 1 травня 2020).
2. Зеленський у Давосі пообіцяв інвесторам особливі умови. URL: <https://p.dw.com/p/3Wf2i> (дата звернення: 3 травня 2020).
3. Foreign Investment Law of the People's Republic of China (Promulgation Date 2019-03-15 Promulgation Number Order of the President of the People's Republic of China No. 26 Promulgation Department: The National People's Congress of the People's Republic of China. URL: http://www.fdi.gov.cn/1800000121_39_4872_0_7.html (дата звернення: 25 квітня 2020).
4. Regulations for the Implementation of Foreign Investment Law of the People's Republic of China. URL: <http://wisenetasia.com/regulations-for-the-implementation-of-foreign-investment-law-of-the-peoples-republic-of-china/> (дата звернення: 25 квітня 2020).
5. Правове регулювання інвестиційних та зовнішньоторгових договірних відносин в Україні і Китаї (міжнародний приватно-правовий аспект) [Текст]: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Король Володимир Іванович; Акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва. – К., 2004. – 205 арк. – Бібліогр.: арк. 190-205.
6. China Further Opens its Market with New Foreign Investment Law. Commentaries. URL: February 2020. <https://www.jdsupra.com/legalnews/china-further-opens-its-market-with-new-80141/> (дата звернення: 5 травня 2020).
7. Economic and Trade Agreement between the Government of the United States of America and the Government of the People's Republic of China. URL: https://ustr.gov/sites/default/files/files/agreements/phase%20one%20agreement/Economic_And_Trade_Agreement_Between_The_United_States_And_China_Text.pdf (дата звернення: 12 травня 2020).
8. Law of the People's Republic of China on Chinese-Foreign Equity Joint Ventures Adopted at the Second Session of the Fifth National People's Congress on July 1 1979 and revised in accordance with the Decision of the National People's Congress Regarding the Revision of the Law of the People's Republic of China on Chinese-Foreign Equity Joint Ventures adopted at the Third Session of the Seventh National People's Congress on April 4, 1990). URL: <http://english.mofcom.gov.cn/article/policyrelease/Businessregulations/201303/20130300045777.shtml> (дата звернення: 19 травня 2020).
9. Regulations for the Implementation of the Law on Sino-foreign Equity Joint Ventures Promulgated 20 September 1983 by the State Council. URL: <http://english.mofcom.gov.cn/article/lawsdata/chineselaw/200301/20030100064563.shtml> (дата звернення: 19 травня 2020).
10. Law of the People's Republic of China on Chinese-Foreign Contractual Joint Ventures (Adopted at the First Session of the Seventh National People's Congress and promulgated by Order No.4 of the President of the People's Republic of China on April 13, 1988, and effective as of the date of promulgation). URL: <http://www.china.org.cn/english/features/investment/36774.htm> (дата звернення: 19 травня 2020).
11. Detailed Rules for the Implementation of the Law of the PRC on Sino-Foreign Contractual Joint Ventures Approved by the State Council on August 7 1995 promulgated by Decree No. 6 of the Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation on September 4 1995). URL: <http://english.mofcom.gov.cn/article/policyrelease/Businessregulations/201303/20130300045937.shtml> (дата звернення: 19 травня 2020).
12. Law on Wholly Foreign-Owned Enterprises (Adopted 12 April 1986 at the 4th Session of the 6th National People's Congress. Revised 31 October 2000 at the 18th Meeting of the Standing Committee of the National People's Congress by the Decision on Revision of the Law of the People's Republic of China Concerning Enterprises with Sole Foreign Investment). URL: <http://english.mofcom.gov.cn/article/lawsdata/chineselaw/200301/20030100062858.html> (дата звернення: 20 травня 2020).
13. Detailed Rules for The Implementation of The Law on Wholly Foreign-Owned Enterprises (Approved 28 October 1990 by the State Council. Issued 12 December 1990 by the Ministry, of Foreign Economic Relations and Trade Revised 12 April 2001 in accordance with the Decision of the State Council to Revise the Detailed Rules

for the Implementation of the Law of the People's Republic of China on Sole Foreign Investment Enterprise. Re-promulgated 12 April 2001 by Order No 301 of the State Council). URL: <http://english.mofcom.gov.cn/article/lawsdata/chineselaw/200301/20030100062868.html> (дата звернення: 20 травня 2020).

14. Provisional Regulations of the Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation on Certain Issues Concerning the Establishment of Companies Limited by Shares with Foreign Investment January 12, 1995. URL: <http://english.mofcom.gov.cn/article/policyrelease/Businessregulations/201303/20130300045747.shtml> (дата звернення: 21 травня 2020).

15. Company Law of the People's Republic of China (2018 Amendment) [Effective] (Adopted at the Fifth Session of the Standing Committee of the Eighth National People's Congress on December 29, 1993; amended for the fourth time in accordance with the Decision of the Standing Committee of the National People's Congress on Amending the Company Law of the People's Republic of China (2018) adopted at the Sixth Session of the Standing Committee of the 13th National People's Congress on October 26, 2018.). URL: <http://lawinfochina.com/display.aspx?id=e797dd968c30e172bdfb&lib=law> (дата звернення: 29 травня 2020).

16. Updates on foreign investment in China (part 1) March 24, 2020. URL: <https://www.kneppelhout.com/news/updates-on-foreign-investment-in-china-part-1> (дата звернення: 30 травня 2020).

17. China Introduces New Foreign Investment Law, Negative Lists, and Encouraged Industries Catalogue August 2, 2019 | Number 2531. URL: <https://www.lw.com/thoughtLeadership/china-introduces-new-foreign-investment-law-negative-lists-and-encouraged-industries-catalogue> (дата звернення: 30 травня 2020).

18. Provisions on Guiding Direction of Foreign Investment Promulgated by Decree No.346 of the State Council of the People's Republic of China on February 11, 2002, and effective as of April 1, 2002). URL: http://www.npc.gov.cn/zgrdw/englishnpc/Law/2007-12/14/content_1384182.htm (дата звернення: 2 червня 2020).

19. National Development and Reform Commission of the People's Republic of China

Decree No. 25 [2019] of the National Development and Reform Commission and the Ministry of Commerce on Issuing the Special Management Measures (Negative List) for Foreign Investment Access (Version 2019) July 1, 2019. URL: <http://english.mofcom.gov.cn/article/policyrelease/announcement/201907/20190702882752.shtml> (дата звернення: 3 червня 2020).

20. Decree No. 26 [2019] of the National Development and Reform Commission and the Ministry of Commerce on Issuing the Special Management Measures (Negative List) for Foreign Investment Access in Pilot Free Trade Zones (Version 2019) July 1, 2019. URL: <http://english.mofcom.gov.cn/article/policyrelease/announcement/201907/20190702882754.shtml> (дата звернення: 3 червня 2020).

21. New negative list to further encourage foreign investment. Jul 09, 2019. URL: http://english.www.gov.cn/policies/latestreleases/201907/09/content_WS5d247a78c6d03ce67879a283.html (дата звернення: 5 червня 2020).

22. Lapehju Allison. China's 2019 Negative Lists Translated. July 22, 2019. URL: https://www.1421.consulting/2019/07/chinas-2019-negative-lists/#_ftn1 (дата звернення: 9 червня 2020).

23. Decree No. 27 [2019] of the National Development and Reform Commission and the Ministry of Commerce on Issuing the Catalogue of Industries that Encourage Foreign Investment (Version 2019) July 1, 2019. URL: <http://english.mofcom.gov.cn/article/policyrelease/announcement/201907/20190702882756.shtml> (дата звернення: 10 червня 2020).

24. Industrial Guidance Catalogue for Encouragement of Foreign Investment (2019 Encouraged Catalogue). URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=a5e2022e-eeb4-4a06-b2af-7d983611531a> (дата звернення: 11 червня 2020).

25. National Industrial Guidance Catalogue for Encouragement of Foreign Investment (National Catalogue) and the Catalogue of Priority Industries for Foreign Investment in Central and Western China (Central and Western China Catalogue). URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=a5e2022e-eeb4-4a06-b2af-7d983611531a> (дата звернення: 15 червня 2020).

Volodymyr Korol. Modernization of legislative principles in the field of foreign investment in China

Strategic economic interests of Ukraine ensuring requires improving of both investment policy as regards attracting of foreign direct investment and relevant legal instruments. In such a context, it deserves consideration similar policy's modernization and legislative implementation by other potential recipients of FDI not just within European continent but also at trans-regional level where one of the most powerful is China which has been falling within the scope of author's academic interest for comparative law researches in the fields of foreign investment, innovation, tax, and foreign trade during almost 20 years.

The proper reference point in time for the purpose of this article is chosen January 2020; such conceptual approach is determined by several asymmetrical but important events. One of such events became the President's of Ukraine speech delivered within World Economic Forum in Davos containing various initiations to heighten foreign investors' interest, inter alia, five years corporate income tax holidays for investors participating state enterprises privatization, Investment nanny program for big investors, international arbitration for foreign investors.

Another event which is legal in nature is following – in January 1, 2020 the Foreign Investment Law of the People's Republic of China and Government's subordinate legislation of its implementation came into effect. Focusing attention the novelties stipulated by this Law, it's discovered quintessence of the general rules regarding, among others, national treatment for foreign investment, rights granted for foreign investors to participate public procurements through fair competition with Chinese economic entities, prohibition to provide administrative measures in order to force technology transfer, legal liability in case of infringement the rules concerning such a transfer as well as foreign investors' and foreign-funded enterprises' intellectual property rights.

It's considered peculiarities of establishment of Chinese – Foreign Equity Joint Venture which was provided first chronologically as well as Chinese – Foreign Contractual Joint Venture and Wholly Foreign Funded Enterprise in certain organization forms. Key aspects of their legal status were stipulated by three special laws adopted more than 30 years ago causing conflicts with rules of the Company Law of PRC identified within the article. In spite of the legal circumstance that special laws concerning all abovementioned types of Foreign Investment Enterprises are repealed as of January 1, 2020, the research findings remain relevant to this day as well as at least next 5 years from comparative law and action-oriented point of view taking into account grandfather's clause legislatively supported by the new Foreign Investment Law of the PRC.

To provide holistic vision of modern priorities and peculiarities of investment policy of China, significant attention is paid to acts of subordinate legislation providing two Negative Lists, respectively, Nationwide and for Pilot Free Trade Zones containing areas prohibited and restricted for foreign investment. In its turn, core provisions of the separate Catalogue of Industries with the preferential measures for encouraging foreign investment are detailed.

Key words: legislative novelties, foreign investment enterprises, national treatment, preferential treatment, Negative list.